

TIPY

Aktivisté s duší nalevo

Výstava Umění aktivismu patří k těm, které poučí. I o tom, proč u nás posilují populisté. Ukazuje dokumentárně či umělecky zachycené protesty. Od těch proti válce ve Vietnamu v USA 60. let přes evropské proti těžbě či jaderné energii nebo na podporu bezdomovců (Dýmová hora v Praze 2019–2024), za klima i Palestinu. Dokumentární pohled stojí za to. Ale vyznění postrádá odstup, jak ho známe z filmu Forrest Gump, kde hrdina vidí realitu protestů proti válce z obou stran. Zde se vše podává jen ze strany radikálně levicové. Do očí to bije u Pohlednice pro Palestinu: „Projekt byl zahájen v říjnu 2023 v reakci na izraelský útok na Gazu.“ Přitom v říjnu 2023 se odehrál útok Hamásu na Izrael. A hledáte-li třeba aktivisty za „právo na život“, hledáte marně. Poučení? Čím víc se struna přepíná nalevo, tím víc se pak vrací doprava. **Zbyněk Petráček**

Umění aktivismu. Galerie hlavního města Prahy, Městská knihovna, Praha. Do 8. 3.

Jak netrpět tak moc

Afroamerický spisovatel James Baldwin (1924–1987) byl zajímavou postavou literárních dějin. Levicového homosexuála, jehož hlavními tématy byla práva menšin od rasových po sexuální, kvůli tomu doma v Americe dlouhodobě sledovala zpravodajská služba, a tak raději půl života strávil v zahraničí, především v Paříži. I sbírka povídek Až jednou potkám svého Pána se jim věnuje: velice působivý je třeba příběh poslanca, který se nejen z dnešního pohledu ne právě citlivým chováním snaží vytěsnit vzpomínku z dětství, kdy sledoval, jak rozjařený dav lynčuje černocho. Ale nejen to. Tato kniha je hlavně o tom, jak přežít. Jak se udržet nad vodou. Protože „neexistuje způsob, jak netrpět. Ale člověk zkouší různé způsoby, jak se v tom neutopit...“. **David Lancz**

James Baldwin: Až jednou potkám svého Pána. V překladu Jiřího Hanuše vydalo nakladatelství Odeon, Praha 2025. 256 stran.

Masur na Pražském jaru

Šestý díl archivní edice rozhlasových nahrávek z festivalu Pražské jaro přináší lahůdku v podobě záznamu Beethovenovy deváté symfonie v provedení Orchestru lipského Gewandhausu s šéfdirigentem Kurtem Masurem. V roce 1991, kdy záznam vznikl, měl dirigent svou hvězdnou kariéru v čele Newyorské filharmonie ještě před sebou, to ale provedení nic neubírá. Na druhém disku kompletu je zaznamenán výkon Symfonického orchestru hlavního města Prahy pod vedením Serge Bauda v Bizetově první symfonii (1975) a s dirigentem Jánosem Ferencsikem v Bartókově Koncertu pro orchestr (1981). Rozhlasový archiv obsahuje podobných pokladů ještě mnoho, a tak se nabízí otázka, proč vychází jen jedno album ročně. **Martin Zvěřina**

Prague Spring Festival: Gold Edition vol. VI., 2CD; Radioservis, Pražské jaro 2025.

Oslavy v Akropoli

Palác Akropolis, jedno z nejdůležitějších pražských dějišť živé hudby posledních dekád, slaví letos třicáté výročí založení. Při té příležitosti vychází kniha emeritního ředitele Akropole Lubomíra Schmidtmajera s názvem Každý má svou Akropoli. Kniha obsahuje osobní vzpomínky, deníkové záznamy a glosy, doprovázené mnoha dobovými fotografiemi, a bude pokřtěna 17. ledna. Hudební program křtu si vezmou na starost tři kapely: zahrají ETC..., ve kterých po odchodu Vladimíra Mišíka stojí u mikrofonu Olin Nejezchleba, dále Garage, jež se po dlouhodobých zdravotních problémech zpěváka Tonyho Ducháčka právě s velkou parádou vrátila na scénu, a Velvet Underground Revival Band, vůbec první kapela, jež v Akropoli koncertovala. **Ondřej Bezr**

30 let Paláce Akropolis, 17. ledna, Palác Akropolis, Praha.

Tíseň bytí

Nový svazek edice Česká knižnice vyzdvihuje tvorbu českého, německy píšícího autora židovského původu z jihomoravského Šafova. Dva romány v tomto svazku nemají lehká témata: první se zabývá úsilím člověka vzepřít se autoritě, otci i Bohu svých předků, druhý zase mocí peněz a křehkostí hodnot v čase krize a morálních otřesů po první světové válce. Mimořádně působivou složkou obou románů je estetika expresionistické tísně, která jimi oběma propustuje a nutí čtenáře se nořit hlouběji a hlouběji, až tam, kde ho třeba ani nenapadlo, že se kdy ocitne. **David Lancz**

Ludwig Winder: Opožděné slasti, Židovské varhany. V překladu Ingeborg Fialové-Fürstové a Jana Budňáka vydalo nakladatelství Host, Brno 2025. 347 stran.

Dubček i Maduro

Donald Trump si během bleskové operace došel pro prezidenta suverénního státu. Navázal tak na tradici, během níž se Washington prostřednictvím převratů, intervencí, utajených operací či atentátů snažil ovlivnit politiku zájmového státu a dosadit do jeho čela spřízněného vůdce. „Bohatou zkušenost v této disciplíně měl již od svého založení i Sovětský svaz. Specifickou disciplínou Sovětů ale bylo nahradit dosud loajálního klienta, který se z nějakých důvodů vymkl kontrole - buď byl příliš samostatný a schopný, nebo jeho neschopnost ohrožovala samu podstatu klientského režimu (Dubček 1968, Ngo Diem 1963),“ píše historik Jan Adamec. **Petr Kamberský**

K vašim rukám od časného rána 17. ledna